

Szabó Illés „száz éve“

Egy kongresszusi küldött életéből

Magas alakjával kissé hajlottan állva, meghatottan fogadta a tapost Szabó Illés fiatal pécsbányai vājár, Baranya megye egyik kongresszusi küldötte.

Először 1953-ban, a novemberi forradalmi műszak lázas hevületében találkoztam vele Pécsbányán. Volt munkája bőven: azt ígerte, hogy amennyit csapata, a Páncélbrigád termel, azt ő mind kiszállítja. A Páncélbrigád alaposan „megtréfálta”, hetekig birtokolta az ország legjobb frontbrigádja címet. Három-négy ember munkáját végezte Szabó Illés ez idő alatt és így nem csoda, hogy kérdéseimre csak mogorva felmondatokban válaszolt.

— Hol találkoztál először a bányával? — érdeklődtem.

— Katona voltam és a farkaslyuki bányászok kérésére egyszerű segítettünk bányafa kirakodásában...

— No és? — folytattam a beszélgetést.

— Jól dolgoztunk és megnézhettük a bányát...

Legközelebb egy év múlva Pécssett, a Széchenyi téren futottunk össze. A színházból jött, ahová mint kiválóan dolgozó sztahanovista csillést hívták meg az Októberi Forradalom évfordulójának ünnepeére.

— Farkaslyukon azután megtetszett a vājárok munkája. Éppen az erőmhöz mérezték — folytatta az egy év előtti beszélgetést — és le-szerelése után Szegeden a toborzónál leszerződtem.

— Nem vágyódtál vissza az asztalos szakmába, a gyalupad mellé?

— De, igen...

— Hát akkor?

— Mégsem mentem vissza, mert szegedi szomszédom búcsúzáskor azt mondta: „Ismerem magát, nem fog otthagadni” és ami sokkal fontosabb ok: a szerződésre nevetem adtam, hogy egy évig helytálló.

— És azután?

— Lehet, hogy itthagynom a bányát — tette hozzá kis szünet után, nehézősájjal.

— Nem szeretted ezt a munkát?

— Látszott rajta — rosszul esett neki ez a kérdés.

— Fenn voltam a fejtésben, gyakoroltam a vājárszakmát. Volt olyan műszak, hogy Blazsek sztahanovista vājárral 11 fát ácsoltunk be ketten — osztalta el kétkedésemet.

Ezek szerint más baj lehetett. Feltevéseim nem csálódottak. Megtudtam, hogy Szabó Illés valami kicsiségen sz-szeszálalkozott csapatvezetőjével. Ezt követte azután, hogy egy összemert fejtésből „öreg”

vājárok jöttek a Páncélbrigádhoz és Szabó Illésnek vissza kellett menni csilláznia. Szíve mélyén elégedetlenség lapangott, szeretett volna továbbra is fejtésben dolgozni. Bár tudta, hogy csapatvezetője, aki fiaként szerette, csak a szükség miatt intézkedett így, mégis az összeszálalkozással hozta összefüggésbe ezt és az egy év letele után hazaindult Szegedre.

Az üzem bejártánál Beck elvtárrsal, a párttitkárral találkozott.

— Elmegy? — kérdezte az tőle. Szabó Illés rábólintott. Visszajössz te, ismerem én az emberemet — mondta a párttitkár.

— Vissza, majd száz év múlva — felelte magabizóan Illés.

Nem neki lett igaza. Hiányzott a bánya, a legényothon vidám élete, az esti harmonikaszó, az új barátok. Üresnek látta az életet. Sógórának is mindig a bányáról beszélt. A vége az lett, hogy két hét múlva sógórával együtt beállították Komlóra. Két napig voltak itt, amikor kihírdették, hogy száz vājár érkezik Pécsről, helyettük 50 segédmunkás átmehet.

— Gyere, menjünk Pécsre — hívta sógórá, s közben így álltatta önmagát: szőlőnak, amit akarnak, ez áthelyezés, nem magamtól megyek vissza.

Az élet ironiája, hogy Pécsre érve, az üzem bejártánál ismét Beck elvtárrsal találkozott össze. A párttitkár mosolyogva, kérdőn nézett rá:

— Hát visszajöttél?

— Vissza, mert letelt a száz év — robbant ki rövid zavar után a jókedv Szabó Illésből.

Ha lehet, még jobban dolgozott, mint azelőtt. A Széchenyi-aknai DISZ-szervezet vezetőségi tagnak választotta. A csillézés azonban nem elégítette ki, beiratkozott vājár-tanfolyamra. Kiválóan vizsgázott, s ez év januárjától vājárként dolgozik. Nemrégiben Munka Érdemérmét kapott.

Meglátogattam őt munkahelyén. Megkérdeztem, milyen gondolatokkal megy a kongresszusra.

— Amikor visszajöttem Pécsbányára és Beck elvtárrsal találkoztam, nagyon restelkedtem. Azután arra gondoltam, hogy többet kell tennem, hasznosabbnak kell lennem, mint eddig. Nem torpanok meg többet. Azon az úton, amelyen járok, vannak száz évvel felérő pillanatok is. Ezt viszem magammal a kongresszusra.

Igaz Sándor

Sitke „nevezetessége“

Ennek a falunak, Sitkének, igazán nincs különösebb nevezetessége, ha csak az nem, hogy a sárvári járásban az utolsó között áll a begyűjtésben. Ez meg nem olyan, amiről szívesen beszélne bárki is az itteniek közül. A jó gazdák szégyellik, a patópálok meg okokat keresnek a miertre.

Igaz ugyan, hogy nemigen kérdezik őket, mert az utóbbi hónapokban az egész faluban ketten foglalkoznak a begyűjtéssel, a tanács illetékesei. Meggyőző munka, felvilágosító szó? Az nincs. A fiatalok, a diszisták? Számos feladatuk, tennivalójuk között a beadással is kellene törődniük. Becsületbeli ügyük ez nekik is. De nem teszik. Hogy megbeszélnék egy DISZ-gyűlésen azt például: miért tudja mindig pontosan teljesíteni a beadást Tömör József s miért marad el immár ki tudja hányadszor Molnár Józsefné, akinek a földjét fia, Molnár Ferenc műveli? Egyelőre erről sincs szó. Pedig hasznos lenne nagyon. Ime:

Tömör József

Tízholdas gazda. Nem valami jó a földje, de amit a természet megtagadott a földtől, azt megadta gazdájának akaratban, munkakedvében, kötelességérzetben. Megadta a fiának is, Imrénnek, ennek a hallgatag fiatalembernek, akiről tudja az egész falu: „Nagyon szeret dolgozni. Van is lát-szatja.”

Miért mondják ezt?

Amikor a cséplőrészt ki-egyenlítették, maradt 40 mázsányi gabonájuk (búza, rozs, árpa). Ebből beadtak huszonkét mázsa 14 kilót. Három mázsa 69 kiló kukoricát adtak be. Maradt még annyi, hogy meghizlalhattak három disznót. A három hízóból aztán beadták nyugodtan a 67 kiló sertést, sőt — még tavaly — az ezévit is, amire pedig nem kötelez senkit a törvény. Nyolc mázsa 15 kiló burgonyát is beadtak, s a 15 kiló baromfit, ugyanannyi tojást, s 906 liter tejet. Emellett bárki megmondhatja a faluban, hogy Tömöréknél divat a „diacozás”, aprójszágából, tejből, tojásból s egyebekből is csordul-cseppen a forint a konyhára. Van tehát miből beadni, van mit enni, pénzelní is tudnak, persze leginkább betakarítás után, legkevésbé közvetlen annakelőtte. És még mit tudnak felmutatni? Hát azt, hogy Marika lányukat — persze az állam segítségével — gimnáziumba járatják.

Most bővítették, újították a házukat, s még sok minden belefért számvetésükbe. Mert jó gazdák ők ketten, apa és fia. Más a helyzet

Molnár Ferenc

portáján. Kilenc hold földje van, de azt mondják, ez jobb minőségű, mint Tömör Józsefé. Az előirt beadási kötelezettsége is megegyezik nagyjából Tömörékével. Miért maradt el mégis az árpa, zab, burgonya, vágómarha, tojás- és tejbeadás? A tanácsnál azt mondják, hogy Molnár Ferenc nem nagyon siet az esedékes munkákkal. Sőt hozzászók: „sokszor bizony az utolsó között van”. Nem szeret talán a földdel bajlódni? Nem, ez nem igaz. Hiszen ha így lenne, ő is az öccse után ment volna városba, más pályát választani. Inkább az a hiba, hogy túlságosan rábízta magát a föld szé-szélyeire és elfeledkezett arról, hogy rá is számít a város dolgozó népe. Pedig a nagyobb kötelességérzet nemcsak a beadás miatt lenne fontos, hanem azért is, hogy több jusson neki saját szükségleteire is. És az is jó volna, ha tudná, hogy az állam iránti kötelesség teljesítése egyre jobban átmegy a falu vérébe; az ő falujában és másutt minde-nütt, s szégyelnivaló, ha valamelyiket arról emlegetik, hogy elmarad, mint most Sitkét.

De lehet, hogy mindez és még sok más komoly dolog meghallgatásra lelne nála. Csak hogy ki mondja el? Hát nincs fiatal tanító Sitkén? Nincsenek jó gazda hírében álló legények, olyanok, mint Tömör Imre? Nincs DISZ-titkár, aki a fiatalokat előrelendítené, hogy segítsenek feléberszteni a mindig ráérőket, hogy elmondják legalább a hozzájuk közelállóknak; adni kell Sitké jóhírére? Vannak fiatal tanítók, jó fiatal gazdák, van ifjúsági vezető is, Udvardi Ferenc. De őket is fel kellene ébreszteni.

Ez már a Sárvár-járási DISZ-bizottság dolga lenne.

K. I.

Nagy Tibor rádiós lesz az érettségi után

szerűen. Eleinte, ha csak egy kis időm volt, szétszedtem a miénket — ha rossz volt, ha jó. Valamin csak kellett gyakorolni. Nem igaz? A rádióknak meg igazán nem ártott meg, olyan „generáljavítást” kapott, hogy soha nem szólt még ilyen szépen, pedig jó gép: Orion 444-es.

— Csak azt sajnálom, hogy a nemrég megindult iskolai rádiószakkörnek nem lehetek tagja, mert tudják, hogy van az: nyakunkon az érettségi, tanulni kell...

— Sokan csodálkoznak is, miért nem tanulok tovább? Mert nálunk az osztályban még a közepesek is kérvényezték az egyetemi felvételt, így hát híre megy a többi osztályokban is, ha egy jó-rendű diák nem próbálkozik az egyetemmel. Volt olyan, aki megérdeklődte, hogy akkor minek koptattam négy évig a gimnázium padjait... Persze, nem hagytam magam, megválasztalom én, hogy boldond lyukból boldond szél fúj, hiszen éppen a gimnáziumi fizikaórán szerettem meg a rádiót, középiskola nélkül talán soha sem lett volna belőlem rádiós. Meg hogy ha az általános műveltségem is megvan, könnyebben boldogulok majd a szakmában is. És az egyetemről sem mondtam le. Jó munkásnak (én pedig az akarok lenni!) arra is szüksége van: ha többet tud, több ötlet jut az eszébe, hamarabb véghezviszi, amit elgondol...

— Mást nem is tudok hirtelenjében mondani. Mondtam úgy, hogy ne velem beszéljenek, én nem vagyok újságíróval...

E. J.

Országos bányászifjúsági találkozót rendeznek Tatabányán

A DISZ Komárom megyei bizottsága és a Hazafias Népfront június 18-án és 19-én nagyszabású ifjúsági találkozót rendez Tatabányán. A két-napos találkozón ötven-száztagú küldöttségek képviselik az ország szénmedencéinek bányászfiataljait. Ezenkívül külföldi fiatalok, bányai parit technikumok hallgatói, diákok és a megye parasztfiataljai is részt vesznek a találkozon.

A találkozó gazdag programot ígér. Ekkor rendezik meg a DISZ kulturális seregszemle megyei bemutatóját és a

bányászfiatalok, bányai parit technikumok országos kulturális és sportversenyét. A résztvevők meglátogatják majd a bányákat is, s a különböző szénmedencék bányászfiataljainak bemutatják a korszerű termelési módszereket, többi között a tatabányai V/a kísérleti aknát, ahol a millszekundumos robbantás módszerével egyszerű eredmények születnek. Az ifjúsági találkozon megjutalmazták a legjobb munkát végző bányászfiatalokat.

Szerelmes esztendő

LÁNYI MÁRTON REGÉNYE

(46)

Egy szüreti bálon ismerkedett meg Csendes Borika László Imrével. Azóta szerelm szövdött közöttük, de Borika édesapja ellenzi szerelmüket. Végül azonban kislánya kedvéért ő is megbékül.

— Ne sírj kislányom! — hatódott meg Édesapa is. — Ez a próba! Majd elvállik, hogy kicsodából vagyok? Hogy acélból-e? Most válik el... Hát amikor én bevonultam?

— Édesanyám is sírt akkor, emlékszem — replikázott Borika.

— Hát az igaz! Hogy sírt! De azért is kár volt! No! Legyen vége, egy-kettő! Ne itasd az egereket! Nézz meg az ember!

Édesanya csomaggal jött ki a konyhából.

— Útravaló, Imre! Fogadja szívesen!

— Köszönöm szépen, de... — Csak vegye el, Imre, jó lesz az az úton, meg első nap... Tudom én, hogy van ez... Én mindig adtam az urammal...

Borika boldog volt most, a könnyfátyol mögött felragyogott a szeme. Hát ezért süttött Édesanya mézeset, mert az elállós!

— Fogadja el, Imre! — kérlelte ő is. És odaugrott Édesanyához, megcsókolta.

— Oh te, szeles tel! — piron-gatta Csendes néni.

— Köszönöm! — búcsúzott Imre. — A hozzám való jószáguk.

A kis feltételes megállóhoz épp idejében érkeztek. Akkor már, amikor Hatvani bácsi engedte lefelé a sorompót.

A vonat füstjét is látni lehetett már.

Jó is, hogy nem volt idő a hosszú búcsúzásra. Csak arra volt idő, hogy Borika a kis kabátjának zsebébe nyúljon, s kivegye belőle a fél diót.

— Ezt őrizze meg Imre! — mondta. — Vigyázzon rá nagyon!

Imre átvette, zsebébe tette.

— Vigyázzon rá, Borika, vigyázzon.

Szó meg jó, hogy a vonat megérkezett, s füstöt hozott, s kormot, volt mit vadalni azért, hogy könnyes lett a szeme.

Imre felpattant a lépcsőre, onnan integetett, amikor elindult a vonat.

— Jaj Istenem! Csak le ne essen! — gondolta Borika.

BORIKA SZÜLETÉSNAPJÁBÓL nem csinálnak nagy cécót, soha sem is csináltak Csendesék, de reggel Édesapa — esztendőket óta minden születésnapon — kis pohár pálinkával köszönti Borikát.

Az idén, a tizenhatediken ez elmaradt. Édesapa haragszik, szombat este óta nem szólt a leányához.

Borika levágta a copfját. Csak úgy uk-muk-fuk elment Dudajcsikhoz és frizurát csináltatott magának.

— Csak találkozzak azzal az egyszálbélű borbélyal! — át-

kozódik Édesapa, s dühös az egész világra, amely megrontja az ifjúságot, hogy az ember lánya már nem is kérdezi meg a szülőjét, ha ilyen tette határozza el magát, hanem se szó, se beszéd...

Édesanya nem győzi csöndesíteni, nyugtatni. Pedig neki is fáj, neki is rosszul esik így látni Borikát, copf nélkül. Sajnálja a két szép, dús hajfonatot, amely koszorúba fogta a Borika arcát... Még ráért volna... Igazán ráért volna...

Borikában a bűnbánatnak nyoma sincs.

Vidáman, dúdolván készülődik a tükör előtt. Imrét várja. Azt írta Imre: ma jön, eltávoztat kapott, délelőtt itt lesz. A születésnapjára! Nincs is ennél szebb ajándék...

De milyen mókás lett az arca ettől a frizurától! Olyan, akár egy kis cicáé! Olyan ke-rek...

— Miau, miau! Ffffu! Ffffu! Ffffu! — játszik a tükör előtt, macskáskodik, forog, illegeti magát.

Boldog. Jön a vonat, jön a vonat Imrével!

Aztán lehuppan az ágyra, s Imre leveleit nézegeti. Mennyi levél! Ahány nap, annyi! De még több is kettővel, mert kétszer két levelet írt egy napon. Találomra bontja ki az egyiket. Ismerős, számtalanszor olvasott mondatok:

„Drága kicsi Bori! Ma ismét írok Magának. A bajtársaim már nevetnek rajtam, azt mondják, hogy a posta miattam teljesíti túl a tervét. De én nem törődöm ezzel. Írok, mint ahogy Maga is írjon minden nap, minden áldott nap. Csak ez tudja megkönnyíteni a távollét keserűségét. Azt, hogy nem láthatom...”

És a másik:

„Drága kislány! Egész éjszaka nem aludtam. Öröset adtam, s utána sem tudtam elaludni. Csak Rád gondoltam. Arra, hogy ott fekszel a kis szobádban, alszol, s nagyon szépet álmodol. Jól vagyok, nagyon lebarantam, egész nap kint vagyunk a szabadban. Nem tudom, mikor mehetek haza hozzád, kicsi tündér, melyik vasárnap? Különösen a vasárnapok nehezek. Amikor nincs annyi elfoglaltsága az embernek. A könyvtárból kikérek egy könyvet, s a kertben olvasok. Most Solohov „Csendes Don” című könyvét olvasom. Nagyon szép, csak rettentő lassan haladok vele, mert közben gyakran azon veszem észre magam, hogy olvasok, olvasok, de a gondolataim Nálád járnak, kicsi Bori. A megismerkedésünk furcsasága jut az eszembe. Meg az, amikor először kísértetek haza. Emlékszel még? Nem írtál még arról, hogy mit olvasol mostanában. Örülök, ha a népkönyvtárból kikérnéd Te is a „Csendes Don”-t és egyszerre olvasnánk. Én jelenleg a 256. oldalon tartok...”

(Folytatjuk.)

Megkezdődött a fémgyűjtés. A XVIII. ker. Bokányi Dezső utcai Általános Iskola tanulói megrakott talicskákkal, kiskocsikkal igyekeznek a begyűjtőhelyre a napi „szerzeménnyel” (Gajdár Pál felvétele)

Magyarul beszélő francia—spanyol filmszatira

ISTEN HOZTA MISTER MARSHALL

és az

AGGTELEK

című új magyar népszerű-tudományos film

Írta és rendezte: Kollányi Ágoston

Operatőr: Vancsa Lajos